

Arapça Öğretmen Adaylarının
2-8 Sınıf Arapça Öğretim Programına İlişkin Görüşleri

Hüseyin POLAT¹

Özet

Bu araştırmada 2018-2019 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında 2-8 sınıflar için uygulanmakta olan Arapça ders programı öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Araştırmaya Gazi Üniversitesi, Arapça Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda 3. ve 4. sınıflarda öğrenim görmekte olan 114 öğretmen adayı katılmıştır. Uzman görüşlerine uygun olarak oluşturulan anket sorularına verilen cevaplar doğrultusunda elde edilen bilgiler, araştırmacı tarafından betimsel tarama modeline göre bizzat değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda 2-8 sınıflar için hazırlanmış olan Arapça ders programının kendi içinde tutarsız olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca programdaki tema, kazanım ve açıklamalar arasındaki ilişkinin yeterince kurulamadığı gözlemlenmiştir. Ders materyalleri ile program arasındaki bağlantıda sorun olduğu, ders saatlerinin yetersiz olduğu, dil edinimine uygun olmadığı, her sınıftaki tema, kazanım ve açıklamaların bir sonraki ya da önceki tema, kazanım ve açıklama ile uyum içinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonunda 2-8 sınıflar için yeni ve bütüncül bir program hazırlanması tavsiye edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Program değerlendirme, Arapça programı, 2-8 sınıflar için Arapça programı

Opinions of prospective Arabic teachers related to the Arabic
Teaching Program for 2-8 classes

Abstract

In this research, Arabic curriculum which applied for grades 2-8 in public schools affiliated to the Ministry of National Education in 2018-2019 was examined according to the opinions of prospective teachers. 114 prospective teachers studying in the 3rd and 4th grades of the Department of Arabic Teaching at Gazi University participated in the study. The research date obtained in accordance with the survey questions prepared in accordance with expert opinions was evaluated by the researcher according to the descriptive scanning model. As a result of the research, it was found out that the Arabic curriculum which is prepared for 2-8 classes is inconsistent in itself. It was observed that the relationship between themes, acquisitions and explanations in the program could not be established sufficiently. It was concluded that there was a problem in the connection between the course materials and the program, that the course hours were insufficient, that they were not suitable for language acquisition, that the themes, acquisitions and explanations in each class were not in harmony with the next or previous themes, acquisitions and explanations. At the end of the study, it was recommended to prepare a new and integrated program for grades 2-8.

Keywords: Evaluation of curriculum, Arabic curriculum, Arabic program for 2-8 classes.

¹ Doç. Dr. Gazi Üniversitesi, polat312@hotmail.com, orcidID: 0000-0001-9760-5257

GİRİŞ

Dilin iletişim araçlarından birisi, belki de zaman zaman en önemlisi olmasının yanı sıra kültür ve medeniyet taşıyıcısı özelliği de bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında kurallarına uygun olarak kullanılan dilin iyi bilinmesi hem iletişimin tam olarak sağlanması hem de kültür ve medeniyeti kusursuz olarak taşınmasına katkıda bulunacaktır. Bazıları için anadili olan herhangi bir dil, başkaları için yabancı dil konumunda olabilir. Ancak dilin yabancı dil olması iletişim kurma, kültür ve medeniyet taşıma özelliğini göz ardı edilmesine neden değildir. Bu nedenle yabancı dil öğrenirken ve öğretirken de dil kurallarını iyi bilmek, uygun bir şekilde kullanmak, doğal kullanımından çıkmamak önemlidir. Söz konusu yabancı dil kuralları ise çoğunlukla anadili gibi doğal ortamında edinilmeyip sonradan öğrenilmektedir. Yabancı dil öğretim programları da dilin kurallarını ve kullanımını en doğal halinde kullanılmasına fırsat sağlaması bakımından göz ardı edilemeyecek derecede önemlidir. Çünkü doğal ortamda öğrenilen anadili ve bazen de yabancı dilin kuralları fark edilmeden kavranabilirken yapay ortamlarda öğrenilen yabancı dil, insan belleğinde programlama sayesinde kalıcı hâle gelebilmektedir.

Küreselleşmenin etkilerinden birisi de günümüzde ülkemizdeki yabancı dil öğretimi konusunun gittikçe daha da bilinçli bir şekilde gerçekleşmesidir. Bu sayede yabancı dil öğretimi programları, özellikle çocuğun örgün öğrenim hayatına başladığı ilk yıllarından itibaren anadili programları gibi yapılmaktadır. Bu bağlamda son yıllarda ülkemizdeki tüm yabancı dil öğretim programları gibi Arapça öğretim programı da ilköğretim ikinci sınıftan itibaren başlayacak şekilde düzenlenmiştir. Ancak bu programlar, uygulanabilirlik yanlarının yanı sıra beraberlerinde bazı sorunları da getirmiştir.

Türkiye’de Cumhuriyet döneminden beri altmış yıldan fazla bir süredir resmi kurumlarda Arapça öğretimi yapılmaktadır (Aydın, 1996:123; Şimşek, 2013:47-48; Bayram, 2011:45). 1973 yılından itibaren ortaöğretim düzeyinde Arapça öğretimine yönelik de birçok program hazırlanmıştır. Hazırlanan programlar Arapça dersi öğretmenleri için kaynak ve rehber niteliğindedir. Nitekim öğretmenler için gerekli olan Arapça dil öğretimiyle ilgili yaklaşım, öğrenme alanları, temel dil becerileri, metotlar gibi birçok önemli unsuru bu programlarda bulmak mümkündür (Arapçukuru, 2018:171; Şimşek, 49-53; Özcan(a), 2015:89-92). Ancak söz konusu programlar zamanla güncelliklerini kayb ettikleri için çeşitli tartışmalarla yol açmıştır (Özcan (a), 2015:53-55; Temel, 2015:167-174; Genç, 2013:28-40; Demir, 2014:229-240; Arpaçukuru, 2018:167-190). Söz konusu programlar ilk defa 1973 yılından itibaren güncellenmeye başlanmıştır (Arapçukuru, 2018:168). Son dönemlerde hazırlanan programlarda ise küresel eğilimlere de uygun olarak yabancı dil öğretimindeki dinleme, okuma, konuşma ve yazma gibi dört temel dil becerilerine ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’ne vurgular yapılmıştır (İşler, 2007:650-652; Demir, 2015:85).

İlköğretim Arapça Ders Programının 6-8 sınıflar için ilk uygulanması 26.09.2011 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından kabul edilmiştir. Programın 2012-2013 eğitim - öğretim yılından itibaren 4-5 sınıflar, 2013-2014 eğitim - öğretim yılından itibaren de 6-8 sınıflarında uygulanması karar verilmiştir (Demir, 2015:85).

Araştırmaya konu olan ilk ve ortaokul Arapça Ders Programı'yla ilgili düzeyler ve haftalık ders saatleri ve temalar şu şekildedir:

Sınıf	Düzy	Toplam Saat Aralığı	Tema Sayısı	Kazanım Sayısı
2	A1	72	8	75
3	A1.1-A1.3	72	8	76
4		72	8	100
5	A1	72	6	57
6	A1.1-A1.2	72	6	71
7	A2	72	6	75
8	A2.1-A2.2	72	6	75

(MEB, 2016:16-18).

Ders programlarının dünya standartlarının yanı sıra uygulandığı ülkenin eğitim standartlarına uygun olması ve onu ileri düzyeye çıkartması beklenmektedir. Bu bağlamda bir ders programının değerlendirilmesi dinamik bir süreç olduğu gibi sistemli ve kapsamlı olması gerekir. Bu nedenle herhangi bir program değerlendirilirken o program hakkında mantıksal kararların verilmesi için sistematik veri toplama ve analizi yapılmaktadır (Attkisson vd. 1978:24). Uygulanmakta olan ya da uygulanması düşünülen bir eğitim programının doğru, gerçek, yeterli vb. uygunluğu hakkında karar vermede bilimsel araştırma süreçlerinin kullanılması yerinde olacaktır (Uşun, 2012:10). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan son yıllardaki eğitim programlarında öğrencinin merkeze alındığı bir anlayış hâkimdir. Buna göre temel hedef öğrencinin zihinsel becerilerini geliştirmek bilgiyi yapılandırmak olmuştur (Erdoğan, Gök 2011:2-4; Terwel, 1999:195-197; Anagün vd., 2007:493).

ÖNEM VE AMAÇ

Araştırmanın genel amacı Türkiye'deki Arapça eğitiminin iyileştirilmesine katkıda bulunmaktır. Araştırmanın özel amacı ise ilk ve ortaöğretimdeki 2-8 sınıflarında uygulanmakta olan Arapça ders programının, mezun olduktan sonra öğretmenlik hayatlarında programı uygulayacak olan Gazi Üniversitesi Arapça Öğretmenliği anabilim dalında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının gözünden değerlendirilmesidir. Çünkü öğretim programlarındaki hedeflerin ve uygulamadaki sorunların belirlenip bu sorunlara ve diğer eksikliklere cevaplar aranmasında yakın gelecekte programı uygulayacak olan öğretmen adaylarının görüşleri önemlidir. Araştırmadaki bu amaca ulaşmak için araştırmaya katılanlardan söz konusu programla ilgili şu konuları değerlendirmeleri istenmiştir:

1. Programın açıklamalar kısmı, kazanımlar kısmıyla örtüşmekte midir?
2. Programda yer alan ders saati sayısı uygun mudur?
3. Program ders kitaplarıyla uyum içinde midir?
4. Programdaki amaçlar kısmı uygulanabilir düzyeyde midir?
5. Program dil edinimine uygun olarak hazırlanmış mıdır?

6. Program, özgün bir program mıdır?

7. Programda dört temel dil becerisine yeterince yer verilmiş midir?

8. Her sınıftaki tema ve kazanımlar bir önceki sınıfta yer alan tema ve kazanımları tamamlar nitelikte midir?

9. Öğretmen adaylarının programla ilgili diğer görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmada betimsel yaklaşım kullanılmış olup çalışma deseni olarak da durum çalışması yapılmıştır. Betimsel yaklaşımda bir durum tanımlandıktan sonra açıklanıp standartlara göre değerlendirilmektedir. Ayrıca olaylar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılmaktadır (Çepni, 2007:30-40). Araştırmanın örneklemini 2019-2019 eğitim - öğretim yılında Gazi Üniversitesi Arapça Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 114 öğretmen adayı oluşturmuştur.

Nitel araştırma yöntemine göre gerçekleştirilen bu çalışmada, alanında uzman beş öğretim üyesi ve en az on yıldır ortaöğretimde Arapça öğretmenliği yapmakta olan beş uzman öğretmenin görüşlerine başvurulduktan sonra araştırmacı tarafından geliştirilen anket soruları kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda doküman analizi, görüşme ve gözlem gibi veri toplama teknikleri kullanılmaktadır (Yıldırım, Şimşek, 2006:39). Araştırmada ayrıca yarı yapılandırıcı yöntemden de yararlanılarak katılımcılara programla ilgili genel düşüncelerine yönelik tek soru sorulmuş ve bu sorunun cevabı da yazılı olarak istenmiştir.

Araştırmanın verilerinin toplanması öğretmen adaylarının anket sorularına verdikleri sorular ve görüş bildirdikleri açık uçlu tek sorudan oluşmuştur. Anket tekniği mevcut bir durumun ortaya çıkarılmasında en çok kullanılan araçlardan birisidir (Altunışık, 2008:2; Cebeci, 2014:107-117). Araştırmada kullanılan anket soruları likert tipine göre "katılıyorum", "katılmıyorum" ve "kısmen" şeklindedir. Öğretmen adaylarının anket sorularına vermiş oldukları cevaplar araştırmacı tarafından tek tek kontrol edilmiştir. Daha sonra yüzdeleri alınmıştır. Anket sonundaki açık uçlu soruya verilen cevaplar ise maddeler halinde sıralanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının araştırmaya konu olan programla ilgili düşünceleri aşağıda tablolar hâlinde verilmiştir:

Tablo 1: Programın Açıklamalar Kısmı, Açıklamalar Kısmıyla Örtüşmektedir

Katılıyorum	f%	Katılmıyorum	f%	Kısmen	f%	Toplam
66	57,89	6	5,26	42	36,84	114

Tablo birde öğretmen adaylarına 2-8 sınıf programındaki açıklamalar kısmı ile kazanımlar kısmının örtüşüp örtüşmediği sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından yaklaşık yüzde elli sekizi kazanımlarla örtüşmediğini belirtmişlerdir.

Kısmen örtüştüğünü belirtenlerin oranı ise yaklaşık yüzde otuz yedidir. Sadece yaklaşık yüzde beşlik kısmı örtüştüğünü belirtmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere araştırmaya konu olan programdaki kazanımlar ve açıklamalar arasında genel olarak bağlantı sorunu bulunmaktadır.

Tablo 2: Programda Yer Alan Ders Saati Sayısı Uygundur

Katılıyorum	f%	Katılmıyorum	f%	Kısmen	f%	Toplam
42	36,84	36	31,57	36	31,57	114

Tablo ikide öğretmen adaylarına 2-8 sınıf programlarında yer alan ders saatleri sayısının Arapça öğretimi açısından uygun olup olmadığı sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından yaklaşık yüzde otuz sekizi yeterli olmadığını, yaklaşık yüzde otuz ikisi kısmen yeterli olduğunu, yaklaşık yüzde otuz ikisi de uygun olduğunu ifade etmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere araştırmaya konu olan programda yer alan Arapça ders saati yetersiz kalmıştır. Öğretmen adayları Arapça ders saatlerinin artırılması konusunda genel kanaat bildirmişlerdir.

Tablo 3: Program Ders Kitaplarıyla Uyum İçindedir

Katılıyorum	f%	Katılmıyorum	f%	Kısmen	f%	Toplam
39	34,21	9	7,89	66	57,89	114

Tablo üçte öğretmen adaylarına Arapça ders kitaplarının 2-8 sınıf programıyla uyumlu olup olmadığı sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından yaklaşık yüzde otuz dördlük kısmı uygun olmadığını, yaklaşık yüzde elli sekizlik kısmı kısmen uygun olduğunu, sadece yaklaşık yüzde sekizlik kısmı uygun olduğunu ifade etmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere araştırmaya konu olan Arapça programı ile program gereği uygulanmakta olan ders kitapları arasında uyumsuzluk söz konusudur.

Tablo 4: Programdaki Amaçlar Kısmi Uygulanabilir Düzeydedir

Katılıyorum	f%	Katılmıyorum	f%	Kısmen	f%	Toplam
54	47,36	6	5,26	54	47,36	114

Tablo dördte öğretmen adaylarına 2-8 sınıf programındaki amaçlar kısmının uygulanabilip uygulanamayacağı sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından yaklaşık yüzde kırk sekizi uygulanabilir düzeyde olduğunu, yaklaşık yüzde elli dördü kısmen uygulanabilir olduğunu, yaklaşık yüzde beşlik bir kısmı ise uygulanabilir olmadığını belirtmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğretmen adaylarının programın uygulanabilirliği konusunda uzlaşamadıkları tespit edilmiştir. Söz konusu adayların büyük bir kısmı öğretmenlik uygulaması dersi almasına rağmen öğretim konusunda tecrübeli değildirlere. Bu nedenle programın uygulamadaki sorunları ve eksiklikleri konusunda kesin fikir sahibi olamamışlardır.

Tablo 5: Program, Dil Edinimine Uygun Olarak Hazırlanmıştır

Katılıyorum	f%	Katılmıyorum	f%	Kısmen	f%	Toplam
12	10,52	45	39,47	57	50	114

Tablo beşte öğretmen adaylarına 2-8 sınıf programının dil edinimine uygun olup olmadığı sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından yaklaşık yüzde on biri uygun olduğunu, yaklaşık yüzde kırkı uygun olmadığını, yaklaşık yüzde ellisi ise kısmen uygun olduğunu ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamı dil edinimi dersini almış kişilerden oluşmaktadır. Bu adaylar, dil edinimi ile dil öğretimi arasındaki farkı bildikleri varsayılan adaylardır. Bu anket sorusunda kastedilenin söz konusu olan şey, programdaki Arapça öğretiminin doğal dil edinimi sürecinde yapılıp yapılmadığıdır. Anketin uygulanması sırasında araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına bilgilendirici açıklamalar yapılmıştır. Çünkü söz konusu programa göre ilköğretimdeki bazı öğrenciler ilköğretim ikinci sınıftan itibaren Arapça dersi almaktadır. Henüz yedi sekiz yaşlarında olan çocukların yabancı bir dili anadili gibi edinim sürecinde öğrenmeleri beklenmektedir. Ancak programda, bu araştırmadaki öğretmen adaylarının da belirttikleri gibi 2-8 sınıf programında dil edinimi konusu üzerinde yeterince durulmamıştır.

Tablo 6: Program, Özgün Bir Program Değildir

Katılıyorum	f%	Katılmıyorum	f%	Kısmen	f%	Toplam
42	36,84	42	36,84	30	26,31	114

Tablo altıda öğretmen adaylarına 2-8 sınıf programının özgün bir program olup olmadığı sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından yaklaşık yüzde otuz yedisi özgün bir program olmadığını, yaklaşık yüzde otuz yedisi özgün bir program olduğunu, yaklaşık yüzde yirmi yedisi ise kısmen özgün bir program olduğunu ifade etmiştir. Tabloya bakıldığında programın özgünlüğü konusunda genel olarak kararsızlık olduğu ortaya çıkacaktır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik tecrübelerindeki eksiklikler herhangi bir öğretim programının özgünlüğü konusunda yeterince fikir sahibi olmadıklarını ortaya koymuştur.

Tablo 7: Programda Dört Temel Dil Becerisine Yeterince Yer Verilmiştir

Katılıyorum	f%	Katılmıyorum	f%	Kısmen	f%	Toplam
87	76,31	9	7,89	18	15,78	114

Tablo yedide öğretmen adaylarına 2-8 sınıf programında dört temel dil becerisine yeterince yer verilip verilmediği sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından yaklaşık yüzde yetmiş sekizi yeterince yer verilmediğini, yaklaşık yüzde on altısı kısmen yer verildiğini, yaklaşık yüzde sekizi de yeterince yer verildiğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan tüm öğretmen adayları da Arapçayı dört temel dil becerisinin kullanıldığı bir öğretim yöntemiyle öğrenmişlerdir. Bu nedenle günümüzde

dünyada geçerli olan yabancı dil öğretimindeki dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerisi konusunda yeterli bilgi ve tecrübeye sahiptirler. Tablodan da anlaşılacağı üzere araştırmaya konu olan programda dört temel dil becerisi konusunda eksiklikler bulunmaktadır.

Tablo 8: Her Sınıftaki Tema ve Kazanımlar Bir Önceki Sınıfta Yer Alan Tema ve Kazanımları Tamamlar Niteliktedir

Katılıyorum	f%	Katılmıyorum	f%	Kısmen	f%	Toplam
54	47,36	9	7,89	51	44,73	114

Tablo sekizde öğretmen adaylarına 2-8 sınıf programındaki sınıflara göre hazırlanmış olan temaların bir önceki sınıfta yer alan tema ve kazanımları tamamlar nitelikte olup olmadığı sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından yaklaşık yüzde kırk yedisi tamamlar nitelikte olmadığını, yaklaşık yüzde kırk beşi kısmen tamamlar nitelikte olduğunu, yaklaşık yüzde sekizi de tamamlar nitelikte olduğunu belirtmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere araştırmaya konu olan programdaki temalar ve kazanımlar arasında bağlantı sorunu bulunmaktadır. Programın sarmal bir yapıda olduğu konusunda endişeler vardır.

Tablo 9: Diğer Görüşleriniz

Tablo dokuzda öğretmen adaylarına 2-8 sınıf programındaki eksikler konusunda kendilerine yöneltilen sekiz soru dışındaki görüşleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bu soruya vermiş oldukları cevaplar araştırmacı tarafından derlenerek ortak bir görüş demeti oluşturulmuştur. Bu görüşlerden her biri en az iki katılımcı tarafından paylaşılmaktadır. Bazı görüşler tüm katılımcılar tarafından ortaktır. Ancak görüşler yüzdelerle dilime alınmayıp genel düşünceler olarak şu şekilde sunulmuştur:

- Program ayrıntılı bir şekilde hazırlanmıştır.
- 2 Amacı vardır: İletişimsel. Sarmal. Bu iki amaç doğrultusunda hazırlanmıştır.
- Dört temel dil becerisine yer verilmiş, ancak yeterli değildir. Etkinlikler daha fazla olmalıdır.
- Bazı sınıflarda konu dağılımı eşit yapılmamıştır.
- Bazı sınıflarda gramere fazla yer verilirken bazılarında gramer hiç verilmemiştir.
- Cinsiyet konusu 2-3 sınıflarda biraz da olsa kavratılmalıdır.
- İkili olma durumu 2-3 sınıflarda biraz da olsa kavratılmalıdır.
- Programdaki kazanımlar, açıklamalar ve içerik Arapçayı öğretmek için yeterlidir.
- Dil edinimi açısından eksiktir. Dil edinimine yönelik eklemeler yapılmalı veya yeniden yazılmalıdır.
- 8. sınıf kitabı programla uyumlu değildir. Kitap içeriği azaltılmıştır.
- 8. sınıf programı içerik bakımından ağır bir özellik taşımaktadır.
- 7. ve 8. sınıflar hariç ders kitaplarıyla uyumludur.
- Kazanımların daha açıklayıcı olması gerekir.

- Öğrencinin seviyesi göz önüne alınarak daha uygulanabilir bir program olması gerekir.
- 8. sınıf kitabının programla örtüşmemesi programın uygulanmasını zorlaştırmaktadır.
- Ders saati arttırılmalıdır.
- Her temanın ders saati sayısı birer saat arttırılmalıdır.
- Temaların sonlarında oyunlar olmalıdır.
- Her dil becerisinin ders saati farklı olmalıdır.
- Dinleme becerisi için video linkleri eklenebilir.
- Program Arapça çizgi film, dizi, film vb. görsel etkinliklerle daha eğlenceli olabilir.
- Haftalık iki saat yabancı dil dersiyle yabancı dil öğrenmek mümkün değildir.
- Ders saatlerinin günlük olması gerekir.
- Konuşma kazanımının günlük ihtiyacı karşılayacak diyaloglarla zenginleştirilmesi gerekir.
- Temaların günlük yaşamla iç içe olması gerekir.
- Özellikle Arapçaya yeni öğrenmeye başlayan öğrenciler için yeni bir program hazırlanmalıdır.
- Sarmal yapıda olması uygundur.
- Şarkılara daha fazla yer verilebilir.
- 8. sınıf programındaki kazanımlarla kitap uyumsuzdur.
- Gramer konuları çok fazladır.
- 6. ve 7. sınıf programındaki gramer örtük öğrenmenin amacından çıkmıştır.
- Programın ağırlığı yıllara göre eşit dağıtılmamıştır.
- Temel dil becerilerine yeteri kadar önem verilmesi gerekir.
- Program kopukluk arz etmektedir. Programda Arapça dersi her yıl ilk kez alınıyormuş izlenimi vardır.
- Basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmesi gerekir.
- Sınıflar arasındaki denge sağlanamamıştır.
- Öğrencinin daha fazla aktif olduğu bir programa ihtiyaç vardır.
- Okuma ve yazma kazanımı dinleme ve konuşma kazanımından daha ağırlıklıdır.
- Program aşamalı bir şekilde devam etmemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Arapça öğretmeni adaylarının 2-8 sınıflarda yürütülmekte olan Arapça ders programına yönelik görüşlerinin tespitine yönelik olan bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmaya konu olan programın dördüncü sınıfı için daha önceki dönemlerde de başka incelemeler yapılmıştır. Söz konusu incelemelerde dördüncü sınıf programının içerikteki bilgi yoğunluğunun fazla olduğu; oyun, diyalog, alıştırma ve okuma metinlerinin az olduğuna dair görüşler ileri sürülmüştür. Ayrıca örneklemin yetersizliği ve tekdüzeliği, programı uygulamakta olan öğretmenler tarafından dile getirilmiştir (Demir, 2015:97).

- Programdaki en önemli eksiklik yekpare bir program olmayışıdır. Bu nedenle programdaki tema, kazanım ve açıklamaların bulunduğu kısımlar hem kendi aralarında hem de önceki ve sonraki sınıflar arasında bir bütünlük arz etmemektedir.

- Program Arapçanın ilkökul ikinci sınıftan itibaren anadile yakın bir şekilde öğrenilmesini veya edinilmesini amaçlaması gerekirken Arapçanın ülkemizde uzun yıllardır uygulanmakta olan şekliyle öğretilmesine yöneliktir.

- Yabancı dil öğretiminde ve öğreniminde dört temel dil becerisi önemlidir. Birey, yabancı dili belleğine dinleyerek ve okuma yazma çağına geldiğinde de okuyarak atmaktadır. Bunlar girdilerdir. Daha sonra da söz konusu girdileri belleğinde yoğurarak konuşma ve yazma becerileriyle dışa vurmaktadır. Programda genel olarak dört temel dil becerisine yer verilmeye çalışılmıştır. Ancak bu beceriler arasındaki dengeye yeterince önem verilmediği tespit edilmiştir.

- Bu araştırmanın yapıldığı dönemde ilkökul 4 yıl, ortaokul ise dört yıl sürmektedir. Arapça programı da ilkökul ikinci sınıftan itibaren seçmeli ders olarak verilmektedir. Bu durumda ilkökul ikinci sınıfta Arapça öğrenmeye başlayan bir öğrencinin her yıl yeni bir aşamaya geçmesi beklenmektedir. Oysa programda Arapça beşinci sınıftan itibaren yeniden ve sıfırdan başlanarak öğretilmektedir. Başka bir ifadeyle programın 2-4 sınıflar olan kısmı yok sayılmıştır.

- Çağımızdaki bilgi; sanal ortam, görsel ve işitsel araçlar gibi birçok araç sayesinde elde edilmektedir. Arapçayı ilk ve ortaokulda öğreten birçok öğretmenin öğrencileri bilgiye kendi öğretmenlerinden daha hızlı bir şekilde ulaşabilme imkânına sahiptirler. Bu nedenle araştırmaya katılan öğretmen adaylarının da belirtmiş oldukları gibi programın görsel ve işitsel açıdan daha çok desteklenmesi gerekirken bu konuda yetersiz kaldığı görülmüştür.

- Program ve uygulama aracı olan kitaplar genel olarak programla uyum içinde değildir. Bu da teori ve uygulama arasındaki kopukluğa neden olmaktadır.

Araştırma sonuçlarına bakılarak 2-8 sınıflar için hazırlanacak olan Arapça ders programıyla ilgili şu önerilerde bulunmak mümkündür:

-Araştırmaya konu olan sınıflar için hazırlanmış olan programın yürütülmesinde en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenlerin bilgi ve bilgiyi aktarma becerileri çok önemlidir.

-Sınıflardaki öğrenci sayısının yabancı dil öğrenmek için uygun olup olmadığına bakılmalıdır. Dünyadaki örgün öğretimlerde yabancı dil sınıflarındaki öğrenci sayısının genel olarak yirmiye geçmediği bilinmektedir. Günümüzde Türkiye’de bazı özel okullar dışındaki ilk ve ortaokullarda yabancı dil sınıfları genel olarak ayrı bir sınıf olarak ayrılmamıştır. Özel yabancı dil sınıfları da oluşturulmamıştır. Türkiye genelindeki ilk ve ortaokullarda okuyan devlet okullarındaki sınıfların öğrenci sayısı bakımından çoğunlukla 25-35 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Bazı bilimsel araştırmalarda yabancı dil eğitiminde başarıyı yakalamak için sınıflardaki öğrenci mevcudiyetinin maksimum 35 civarında olması öngörülmektedir. Ancak bu sayı yabancı dil eğitimi için

uygun değildir (Gündüzöz, 2010:39). Sınıflardaki öğrenci sayısının 12-20 olması Arapçanın öğretilmesini kolaylaştıran etkenler arasında yer almaktadır.

-Öğretmenin hazır bulunuşluk düzeyi eğitim - öğretim açısından önemlidir. Hazır bulunuşluk düzeyi ifadesinden psikolojik ve sosyolojik durumu dışında eğitim - öğretim durumu da anlaşılmalıdır. Alanında yeterli bilgi ve beceriye sahip olan bir öğretmenin bunları öğrenciye aktarmaya hazır olması, aktarma yaparken de güncel araç ve gereçleri kullanarak mümkün olduğunca doğal bir ortam oluşturması önemlidir. Ne yazık ki günümüzdeki birçok öğretmen, iletişim çağının gerektirdiği bazı becerilerden yeteri derecede bilgi sahibi değildir. Bazen öğrenciler bu açıdan öğretmenlerden daha ileri düzeyde olabilmektedirler.

-Öğrencinin güdülenmesi programın uygulanması açısından çok önemlidir. Zaten tüm okulların, müfredatların, ders programlarının vs. eğitim - öğretimle ilgili şeylerin temel nedeni öğrencidir. Her şeyden önce öğrencinin Arapçayı öğrenmesi için önemli bir nedenin olması gerektiğine ikna olmuş olması gerekmektedir. Oysa uzun geçmişte olduğu gibi günümüzde de Arapça din bağlamında öğrenilmektedir. Bu nedenle ilk ve ortaokullardaki Arapça dersini seçen öğrencilerin aileleri çoğunlukla dini açıdan çocuğunun dini eğitim almasını arzulayan muhafazakâr ailelerdir. Dolayısıyla Arapça öğrenen çocuklar Arapçayı; İngilizce, Almanca, Fransızca vb. ekonomik, kültürel ve iletişim kurma gibi nedenler dışında din temelinde öğrenmektedirler. Bu durum, çoğu zaman öğrencinin güdülenme düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir.

-Programa uygun ders kitaplarının hazırlanması programın uygulanması açısından önemlidir. Programı hazırlayan kişi veya kişilerle kitapları yazan kişi ve kişilerin mümkün olduğunca aynı kişi veya kişiler olması gerekir. En azından her iki taraftaki kişi ve kişilerin iletişim ve işbirliği hâlinde olması eğitim - öğretim açısından uygun olacaktır. Program ve ders kitaplarının hazırlanmasında teori ve uygulamaya iyi derecede hâkim, gerçekten uzman kişilerin olması önerilir. Ders kitaplarının birbirini tamamlar nitelikte ve tek kişi ya da kişiler grubu tarafından kaleme alınması önemlidir.

-Programa uygun ders kitaplarının dışındaki diğer ders materyallerinin hazırlanması programın ve ders kitaplarının başarısı açısından önemlidir. Araştırmada da tespit edildiği üzere özellikle güncel iletişim araçlarına uygun materyallerin hazırlanması Arapçanın sevilerek ve istenerek öğrenilmesine yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Altunışık, R. (2008). Anketlerde veri kalitesinin iyileştirilmesi için öntest (pilot test) yöntemleri. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-17.
- Anagün, Ş., Acat, B., Anılan, H. (2007). Yapılandırmacı öğrenme ortamı ölçeği güvenilirlik çalışması. *VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*. Anadolu Üniversitesi, 493-498.
- Arpaçukuru, O. (2018). Arapça dersi öğretim programının uygulanmasına yönelik bir alan araştırması (Tekirdağ İli / Süleymanpaşa İlçesi Örneği). *Tasavvur Tekirdağ İlahiyat Dergisi*, 4(1), 167-190.
- Attkisson, C. C., Horowitz, M. J., Sorensen, J. E., Hargreaves, W., A. (1978). *Evaluation of Human Service Programs*. New York: Academic Press.
- Aydın, M. Z. (1996). Eğitimde program geliştirme ve Arapça dersi öğretim programı üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 123-142.
- Cebeci, S. (2014). *Bilimsel araştırma ve yazma teknikleri*. İstanbul: Alfa Basım Yayın ve Dağıtım San.ve Tic. Ltd. Şti.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Demir, M. A. (2014). İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Arapça lisans dersleri hakkındaki görüşleri -19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi örneği-. *C. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(1), s.227-242.
- Demir, M. (2015). İlköğretim 4. sınıf Arapça dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 4(12), 85-99.
- Erdoğan, T. & Gök, B. (2011). Türkiye ve İrlanda'daki anadil öğretim programlarının karşılaştırılması. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 1-19.
- Genç, M. F. (2013). Avrupa ve Türkiye'de ilahiyat fakülteleri lisans programları, İspanya, Bosna Hersek, Hollanda, Belçika ve Almanya'daki ilahiyat fakülteleri ile bir karşılaştırma. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 13(1), 27-45.
- Gündüzöz, S. (2010). Arapça öğretiminde başvurulacak bazı yöntem ve teknikler - pedagojik bir değerlendirme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29, 35-53.
- İşler, E. (2007). Arapça öğretim programı ve getirdiği yenilikler. *Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi Ulusal Kongresi Bildiriler Kitabı*. s.647-655. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- MEB (2016). *İlköğretim Arapça dersi (2,3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar) öğretim programı (değişiklikle birlikte)*, Ankara.
- Özcan, M. (a) (2015). Türkiye'de ve Dünyada Arapça öğretimi için müfredat geliştirme çalışmaları ve ilköğretim Arapça dersi müfredatı için bazı öneriler. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 4, 81-94.
- Özcan, M. (b) (2015). Mesleki Arapça dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 14, 52-76.

- Soysaldı, M. (2010). Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça öğretiminde karşılaşılan problemler ve çözüm yolları. *EKEV Akademi Dergisi*, 14(45), 247-279.
- Şimşek, S. (2013). Öğretim programları açısından İmam Hatip Liselerinde Arapça öğretiminin tarihi süreci. *İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi Sempozyumu (İstanbul, 24-25 Aralık 2011)*, İstanbul: Akdem Yayınları.
- Temel, A. V. (2015). Türkiye'de Arapça öğretiminde uygulanan metotlar, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri üzerine bir değerlendirme. *dergİbant AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(3), 166-174.
- Terwel, J. (1999). Constructivism and its implications for curriculum theory and practice. *Curriculum Studies*, 31(2), 195-199.
- Uşun, S. (2012). *Eğitimde program değerlendirme, süreçler, yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.